

Nro. 7.

**A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Pénteken Januárius 25-ik napján 1812-ik
esztendőben.

Austriai Birodalom.

Valamint Alsó és Felső Austriában, úgy Morva és Cseh Országokban is keményen viseli magát az idén a' tél. Itt Bétsben és ezen város környékén is nyoltz napok alatt éjelenként, sőt napjában is a' tűrhető hidegekben annyi héc esett, hogy hanemha az úttzakat bé borító hó szellyel hányatik, sem a' szekér sem a' gyalog úton nem járhat az ember. A' házaknak fedelein egy réfni magasságra fekszik a' hó, 's e' miatt tegnap víradóra 5 és 6 óra közt a' *Lichtensteig* nevű úttzában lévő egyik mészárszékre a' kémény le dűlvén azt bé törte, és ha később, az az, olyankor történt volna a' dolog, midőn a' szol-

gáló leányok húst vásárlani menni szoktak, sok embert meg őltené. — Azok a' terhes nagy szekerek, mellyek Cseh és Morva Országokból ide jönni szoktak, a' felette való nagy hó miatt vagy az út mellett lévő vendégfogadóknál két, három, sőt több napokig is múlatni kényszerítetnek, vagy ha útnak indulnak is, egy két óránál tovább nem utazhatnak. E' miatt felettebb meg nevedett a' kotsi és szekér bér. Most ugyan a' Duna vize nagyon meg apadt, mindazáltal ha vagy olvasztó szél támad, vagy hirtelen eső éri a' nagy havat, méltán lehet a' vízáradástól félni azoknak a' városoknak és helységeknél, mellyek a' Duna mellett fekszenek.

Eő Csász. és Ap. Királyi Felsége méltóztott Méltos. *Szent Györgyi Horváth Zsigmond* Cs. Kir. valóságos Kamarás, Arany Sarkantyús Vitéz, Eő Nagyságának, tántoríthatatlan hívségének jutalmául, és leg főbb kegyelem jeléül, buzgó kívánsága szerént, az eddig viselt vezeték nevét mind a' két ágon lévő gyermekivel egyetemben, fontos okokra nézve *Hugonnai* névre változtatni, és hogy ez által a' késői maradékokra is, csak ezen névben meg különböztetett két familia közt, a' fennálló vérség, és jussok szövetségének bizonyossága meg maradhasson, az eddig viselt *Szent-György* eredetűségét, avagy praedicatumát, tímerével együtt továbbá is viselni, kegyelmesen megengedni.

Eötvenesi Lovász Zsigmond Eő Excellentziája, Szent István Apostoli Király Rendjének Komendátora, Cs. K. Kamerarius, valóságos belső Titkos Tanácsos, Temesi Grof, ugyan ezen N. Vármegyének Eő Ispánnya, N. Torontál Várme-

gyében pedig a' Fő Ispányi hivatal' Administra-
tora, Posonyból az Országgyűllésről Temesvár-
ra leutazván, főrró nyāvalyába esett, 's e' hól
napnak 10-ikén meghalálozott.

Az ennekelőtte néhány esztendőekkel Bétsnek
egyik külső városában, az úgy nevezett Schotten-
feldenn nagy költséggel épített, és egész Európában
igen híres Apolló szálája, egy ideig tartott hal-
gatása után, a' közelebb múlt három Királyok
napján újabb pompájában ismét felnyittatott, de
feléni látogatói sem vóltak mint ennekelőtte, nem
azért, mintha kevesen vólnának olyanok, a'
kik a' farsangi mulattságot szeretik, hanem mi-
vel most kevesebb pénzek van, mint vólt eszten-
dővel ennekelőtte, és mivel az abban való bé-
menetelnek az árra, a' most uralkodó nagy drá-
gaság miatt, váltótzédulába 5 forintra emeltetett,
a' pénz pedig meg szűkült. —

Egy ide való tudós férfiú *Armbruster Károly*
Úr, az Alsó Austriai Kórmányszék engedelmével
egy olly költsönöző Bibliótékát állított itt fel e'
folyó hólnapban, az úgy nevezett Singer úttzá-
ban, a' 957 ik szám alatt lévő házban, melly-
ben tsak nem 6000 darabból álló régi és újabb
nevezetes könyvek találatnak, és egyik hólnap-
ról a' másokra többel fognak meg szaporíttatni.
Ezt az igen hasznos új intézetet annyival inkább
lehet becsúlni, mivel a' könyveknek az árra most
itt annyira felment, hogy a' tudományokat ked-
vellő, de középszerű tehetségű embereknek mód-
jok azoknak meg vételekre nintsen. A' ki az
abban lévő könyveknek hasznokat akarja vanni,
váltó tzédulában egész esztendőre 16, fél esz-
tendőre 9, egy fertály esztendőre 5, egy hól-

napra 2 forintot fog előre fizetni, zálogba pedig hasonlóképen béváltó tzedulában 5 forintot tesszen le a' kivejendő könyvért, melly annak vissza vitelével nékie vissza fog fizettetni. — Az itt lévő Cs. könyvtár vagy bibliotéka ugyan olly rakott, 's olly sok ezer minden tudományokból való régibb 's újabb tudós munkákkal bővölködik, hogy ahoz hasonló egész Európában nintsen, és abba minden nap, ki vévén az innepi napokat, délelőtt és délután is szabad bé menni, 's az abban lévő könyveknek hasznát venni: de mivel senkinek meg nem engedtetik azokat szállására vinni: *Ambruster* Úrnak ezen közhasznú intézetjét minden tudományt szerető embernek méltó meg betsúlni, 's azért háládatos lenni.

Olasz Ország.

A' Nápoly városi politzia egy olly parancsolatot adott ki, melly szerént a' Venturinek, az az, a' béres kotsisok útnak nem indulhatnak addig, míg 12 — 15 kotsik együtt nintsenek, mellynek úton való fedezésekre elegendő katonák adatnak. Erre a' szoros rendelkezésre azok a' haramják adtak okot, a' kik Nápoly Országban az illy terhes szekereket meg támadván, azokat ki rabolják, és sok kárt tesznek a' kereskedőknek. Mivel töbnire az erdőkben és hegyek közt lapanganak, igen nehéz hozzájuk férni, 's őket megfogdosni.

Titus Vespasianus igen tudós és híres Római Császárnak Római fördőiben néhány időtől fogva sok régiségek ásatnak ki, mostanában Jupiternek egy igen mesterséges oszlopa találtatott, melly még most is épségben van, és rövid idő múlva egy írás adatik arról ki. — A' Frantzia

Országi mostani törvényeknek tartások szerént a' Római templomokban való temetkezés is megtiltatott. Ez a' bölts, és igen hasznos parantsolat valóságos jótétemény az élőkre nézve, a' kiknek az olly templomokban, mellyekben sok familiáknak temetőhelyeik vannak, mindenkor ugyan, de kiváltképen tavaszkor a' holt testnek szaga nem tsak kelletlen, hanem gyakorta ártalmas is.

Mind azok közt, a' mellyek Rómának Frantzia Országgal való öszve kaptsoltatásától fogva történtek, semmi sem ébresztette fel a' Római Publikum figyelmetességét annyira, mint a' Quirinale, vagy Monte Cavallo hegyén építetendő Császári új palota. — Még most is a' régi Rómának előbbeni árnyékos nagyságához van a' Római lakosoknak szívek ragadva, ugyan azért mindent, a' mi nékiek hasznokra és ditsősségekre szolgál, örömmel és nagy jó tettezéssel veszik. Sok száz, sőt ezer ember dolgot talál és kenyeret keres ezen új palota építésében, és most minden Római lakosoknak szemeik a' Monte Cavallo hegyre vannak függesztve, és az azon épült régi palotából annak külső falain kívül semmi egyéb nem fog maradni, melly Császári építő mester *Sterni* igazgatása alatt építtetik. Az előbbi bútorok fére rakattak. — A' Pápáknak 15 — 20 ezer darabból állott bibliotékája a' Vatikánai bibliotékával öszve kaptsoltatott. Ez az új Császári palota két részre fog felosztatni, az egyik a' Császár, a' másik a' Császárné számára. Az elsőben leszen a' Királyi szék, az audientziás szála, és a' főbb rangú tiszteknek szálájok; ezekután következnek a' ministereknek és kamarás uraknak

szobáik. Minden ablakai és ajtai újonnan készí-
tetnek, a' padimentomát Velentzei mesterek ké-
szítik azon formára, mint Velentzében vagy on
s. a. t.

Nagy Britannia.

Arról a' fontos dolgról, melly az Irlandiai
Katolikusoknak képviselőivel a' múlt December
23 ik napján történt, következő módon szól a'
Londoni Kurir : Ma reggel, úgymond, olly tu-
dósítás jött ide Dublinból, hogy azokat a' Kato-
likus Deputatusokat, a' kik ott a' Fishamble
úttzában lévő teátromban öszve gyűltek, a' Dub-
lini Magistratus széllyel oszlatta, és Fingal's
Netterville Lordokat árestomba vitette. Ambár
azon teátrum körül igen sok ember vólt is, de még
sem történt semmi zenebona, noha olyanok is
sokan találtattak közöttök, a' kik a' zendülést
örömet látták vólna.

Egy Dublini Zsurnál ezen történetnek előa-
dása után íly jegyzést teszen: A' népben, úgy-
mond a' zenebona indításra semmi hajlandóság
nem tapasztaltatott, nem is történt semmi ren-
detlenség, nem is láttatott a' Katolikus Deputa-
tusokon tett erőszakot oly indulattal venni,
mint a' Nottinghामी fabrikánsok kenyerektől
való meg fosztatásokat vették vala, különben
Dublin városának úttzáin vér patakok folytak
vólna. Noha az íly gyűlléseket az Angliai Con-
stitutio keményen tilalmazza; mindazáltal még
is nagy mértékelséget mutatott a' Katolikus de-
putatusok eránt a' Kórmányszék.

Ezeknek a' Katolikus Deputatusoknak szél-
lyel oszlattatások után sokan közzülök egy ven-
dégfogadóba mentek, hogy ottan azoknak nevei-

ket feljegyezzék, a' kik az Irlandiai Katolikusoknak gyűllésében részt venni kívánnak. Azon idő alatt, míg abban foglalatostkodtak volna, a' már sokszor említett Policia Commissarius *Hare Darley* Adlermannal, az az, Szenátorral odament, és azt tudakozta, hogy azért gyűllötteké oda, hogy mint magános személyek egymással tanácskozzanak, vagy pedig úgy, mint a' Katolikusoknak képviselőik. Midőn azt felelték volna, hogy ők mint magános személyek úgy gyűltek össze, *Hare* Policia Commissarius egy oratziót akart mondani; hanem Lord *French* félbe szakasztatta azt vele, azzal a' megjegyzéssel, hogy nékik semmi szükségek nintsen az oratziójára, és kedvek nintsen annak meghalgatására: hogyha mindazáltal hivatalbeli kötelességének végbevételére ment volna oda, mingyárt vigye azt végbe. Mellyre a' nevezett Policia Commissarius azt mondotta, hogy mivel ők mint magános személyek gyűllöttek oda, semmi módon meg nem háborítja őket. Végre azt végzették, hogy a' következő Isötörtökre ismét gyűljenek össze a' Fishamble-Street úttzában lévő teatrumba.

A' Londoni Kurirnak 24-ik Decemberi darabjában így szól annak szerzője: Egynéhány újságdarabokat vettünk leg közelebb Párisból, mellyekből azt olvassuk, hogy azoknak szerzői azt akarják Európával elhitetni, hogy a' mi Kormányunk minden külföldieket elbotsát a' magaszolgálatjából, és hogy életeknek veszedelmével kényszeríti őket a' száraz Európába ki szállani. Merő gyalázatos hazugságon épült ez az állítás. *)

*) Erre következő jegyzéseket teszen

A' fellyebb való tzikkelynek kijegyzésétől fogva, így szól továbbá a' Londoni Kurir , minden

a' Fr. Monitör: A' ti magatok viseleteteknél gyalázatosabb nintsen. Jól tudja az egész világ, hogy ti napkeleti Indiában olly önként való éhséget okoztatok, melly miatt sok millió ember elvesztette életét. De ezek az emberek veletek egy valláson nem vóltak, ők a' ti szolgálatotokban véreket ki nem ontották, és semmi sebeket nem kaptak a' ti zászlótok alatt. Ki mérésznélne azt el hinni, ha a' ki rendelt megvizsgálások meg nem bizonyítanak, hogy egy olly keresztény és pallérozott nemzet, melly törvényeinek igazságos vóltával és nagy lelkű kórmányával olly igen kérkedik, azt a' gyalázatos dolgot tselekedje, hogy 3000 hadi szolgálatjában megtsönkíttatott embert megjutalmaztatásokra meg ne tartson, hanem Angliából számkivetésbe küldjön, hogy félig a' vízbe taszíttson, és a' szárazra ki vettesse. Ezek közt a' boldogtalan emberek közt találtattak olyanok is, a' kik a' hadi szerentsének változandósága miatt hazájoknak zászlóit el hagyván Angliának szolgálatjába léptek, a' kik hazájoknak törvénye szerint halálra ítéltettek; még is mindazáltal szolgálatjoknak megjutalmaztatások helyett Angliából számkivetésbe küldettek; annak a' Kórmányszéknek kezébe adtátok őket, mellyet ők el árultak, és úgymondván, az akasztófa alá áltottátok őket. Ezek az emberek töbnire Austriából, Cseh Országból, Prussziából,

December 11-ik napjától fogva annak 23-ik napjáig kólt Párisi Zsurnálokat vettük. Több na-

Wesztfaliából, Hannoverából, és az Orosz Birodalomból valók voltak, és minekutánna öt, hat, hét, sőt több esztendőig szolgálta volna Angliának, minden megjutalmaztatás nélkül, mezítelen, gyámoltalanul az ellenség földjére szállította ki őket.

Azok az emberek, a' kik ilyen módon a' mi tenger partjainkra kivettettek, és a' kiknek száma 3000 emberre ment, fogságba küldettek. Az Amsterdami, Ebdeni, és Wézeli tömlötzők dugva voltak az illy emberekkel. A' ki rendelt vizsgálódások után olly sok kegyetlenségek nyilatkoztak ki, hogy alig lehetett el hinni. Úgy gondolkoztak, hogy ez a' dolog valamelly politika alkotmánnyal, vagy valamelly titkos öszve esküvéssel legyen öszve kaptsolva, de végtére megzáfolhatatlanul ki-nyilatkozott, hogy annak egyedül az Angliai Kormányzéseknek hitetlensége, és az a' kegyetlen indulat lett legyen az oka, melly ezt a' Kártágot más nemzetektől megkülömbözteti. Arra való nézve megparantsolta a' Frantzia Kormányzék, hogy azok a' szerentsétlen emberek botsátassanak szabadon, az idegen nemzetbelieknek eleség és útmutató laistrom adassék, hogy hazájokba vissza mehessenek, mivel ha szinte az ellenségnél szolgáltak is, de tsakugyan emberek voltak. — A' Frantzia Országi születésűek, ámbár fegyvert fogtak is hazájok ellen, de még is pardont

poktól fogva sok olly idegen invalidus, vagy nyomorúlt katonáknak laistromát adott ki a' Monitőr, a' kik, a' mint állattya, az Angliai szolgálatból elbotsáttatván, a' Kórmányszék parancsolatjából a' száraz Európába kivettettek. Azok a' szolgálatból elbotsátott katonák, a' kiket Anglia a' száraz Európába vissza küldött, öreg és erőtlen emberek, de olly hadi foglyok, a' kik az ellenségtől elvétettek, egyezésből hotsátattak el, és a' mi szolgálatunkba soha sem vóltak; következésképen azoknak laistromát adta ki a' Monitőr, a' kik idegen országbéliek, a' kik többnire erőszakkal vitettek Frantzia szolgálatra, a' kiket mi azután elfogtunk, és a' Frantzia Kórmánynak szokott alkotmánya szerént úgy adatik elő, mintha azokat mi kegyetlenül a' száraz Európába kihánytuk vólna. **)

nyertek, és azon kerületbéli előjáróknak ajánltattak, a' mellyből valók vóltak, hogy eleség adattassék nékik.

Igaz ugyan, hogy könnyű dolog azt gyalázatos hazugságnak nevezni, de 3000-en vannak ezen boldogtalan emberek, a' kik Cseh Országba, Bétsbe, Szakszoniába, Weszfaliába, Hannoverába, és sok Pruszsziai városokba vissza mentek. Az Amsterdami, Rotterdami, és Embdeni polgári előjárók előtt meg vizsgálattak, a' száraz Európában 3000-en élnek illyen emberek, és az Angliai gyalázatos Kórmányszéknek élő tanúbizonyságai.

**) Hogyha hárman vagy négyen lettek vólna ezek az emberek (illy jegyzést teszen e-

Orosz Birodalom.

A' közelebb múlt kedden kőlt Magy. Kurir 6 ik darabjának 2-ik lapján azt jegyzettük meg, hogy egy Zimonyból és Szebenből Bétsbe jött posta azt hirdette, hogy a' Török Nagy Vezér a' Rutsuk körül lévő Orosz sántzokon magát által vágta. Hogy ez a' hír meg nem valóságosodott a' következő Decemb. 16-ik napján kőlt

zekre a' Monitőr) tudatlansággal menthetnék magokat ennek a' gonoszságnak szerző okai, de itt 3000 emberről van a' szó, a' kik Európának minden tartományaiban elszéledtek. Olly előre való vigyázással bántak velek, hogy polgári előjáróikhoz küldettek, és hazájoknak Kórmányszékjei megkérettek ezen dolog megvizsgálására. Hlyen formán, Frantzia, Olasz, és Német Országoknak, sőt még az északi nemzeteknek is meggyőző próbáik vannak erről a' népeknek históriájában nem találtatható, 's példa nélkül való gonoszságról. Ezek a' 3000 emberek, a' kiknek mind neveik, mind vallástételek kezünkbe vannak, szolgáltak Angliának, leg rövidebben három esztendeig, de vannak köztök ollyak is sokan, a' kik 12 esztendeig vóltak szolgálatjában. — Ezeknek a' szerentsétlen embereknek kiszállítatásokkor 60 ember fúlt a' tengerbe. Ennek a' gonoszságnak meg vizsgálása, és próbái, mellyek Magyar Országának, és az Orosz Birodalomnak több tartományiban tétetődtek, ki fognak nyomtatni.

Pétersburgi hivatal szerint való tudósításból ki lehet húzni. Az a' Török ármadia, úgymond, melly Oláh Országba bérontani igyekezett, és a' Jantsároknak színéből állott, és a' melly a' Dunán való által költözésekor 35000-re ment, az Orosz sántzokra való sok szerentsétlen rohanásai által 10000 emberre szállott le. Ezek is pedig az Orosz fő Vezér okos rendelkezései mellett körülkerítettvén, fegyvereket lerakni, 's magokat hadi fogságra adni kénytelenítettek. — Minden artillériájok, melly közt 56 nagy ágyúk vóltak, több munitziókkal, 's hadi szerszámaikkal együtt a' győzedelmeseknek kezekbe estek. A' három lófark tzímű Seraskier, avagy a' Nagy Vezér helytartója *Tsapan Oglu*, és több fő Basák is a' fogságba esett Törökök közt vannak.

A' 24-ik Decemberi Bukaresti tudósítások így szólnak. A' Fényes Portának meghatalmazott követjei is ide jöttek már, és tegnap előtt a' fő Vezér Gróf Kutusow udvarlására mentek. *Italinsky* Úr rövid nap múlva megvendégli őket, majd a' békességet tárgyazó conferentziák is elkezdődnek; ma *I. Sándor* Orosz Császár Eő Felsége születésének emlékezetes napja innepeltetett meg, a' *Te Deum laudamus* alatt 101 ágyúlövések estek. A' Fényes Porta Talmátsa *Morusi*, az Orosz Fő Vezérhez gála köntösben menvén, a' Török követministereknek képekben Eő Excellenciáját meg tisztelte. — Délben gazdag ebédet adott Fő Vezér Gróf Kutusow, este fényes bál vólt, mellyen a' Török követek is megjelentek.

Az Orosz fő ármadiának kórmányozása Gróf *Langeronra* van bízva, a' *Tsapan Oglu* Petricában kvártélyozó osztály seregét a' Fényes Porta

rovássára az Orosz livránsok táplállyák. Azok a' nevezetesebb Török Vezérek, a' kik a' Török hadi seregeket a' Slobodséi szigetben kórmányozták, és most is Petrikában vannak, a' következők: *Mamud Dselal Eddin Basa*, a' híres Tsapan-Oglunak a' fia, három ló fark tzímerű Basa, ezen egész Török hadi népnek vezére, négy lófark tzímerű Basák, úgymint *Kalender* és *Ibrahim* Azsiából, *Ismael* és *Selim* Albániából; három Tatór Zultánok a' Tsingiskán familiájából, több Generálisok a' Jantsárok seregéből, és a' *Toptsisek*, az az, artilleristák közül, e' Nagy Vezérnek udvari tselédjei, és több Romaniai Ajánsok. Maga a' Nagy Vezér Siumlában van kvártélyon. — Az Orosz hadi seregek mind téli kvártélyokra szállottak.

A' múlt December 25-ik napján a' Török ministerek Mahmud Császár udvarlására menvén sok szerentsét kívántak első szülött fiához Printz *Murathoz*. A' mint Konstantzinápolyból írják, ismét két kedvese esett a' Császárnak teherbe. Jegyezzük itt meg, hogy a' Császárnak Harem-ben lévő kedves feleségei között az, a' ki nékie első férfi magzatot szül, meg koronáztatik, és nékie *Zultana Favorita* név, és mind maga, mind udvara tartására *Patsmaklik*, vagy különös jövedelem adatik. A' Török Birodalomnak minden nevezetesebb városiban egy úttza van olyan, mellyből a' *Zultana Favorita* á' maga jövedelmét veszi, A' Császár első szülött férfi magzatjának születése napján, minden Török Birodalombéli nevezetesebb városokban harsognak az ágyúk, az úttzák meg világosítatnak, ellenben ha leány magzatja születik, sem annak az annya

meg nem koronáztatik, sem annak számára semmi különös jövedelem nem rendeltetik, sem különös udvari tselédek nem adatnak nékie, és az uralkodó Zultán halála után másokhoz is férjhez mehet, a' Zultana Favorita pedig sohasem.

December 18-ik napján a' *Kapután Basa*, az az, a' Török Admirális a' maga hivataljától megfosztatott, 's helyette a' Császár fő lovász mestere *Mehmet Basa* emeltetett azon fő hivatalra, a' ki a' mint írják, a' hajóseregeknek igazgatásokban igen jártas ember.

Elegyes Dolgok.

Az el múlt 18-ik századnak 15-ik esztendejében született, és 1771-ik esztendejében meghalt nagy hírű Frantzia Tudósnak Helvétziusnak özvegye nagyon gyönyörködven a' szép madarkákban, azokat maga táplálta, maga adott azoknak eledelt és italt, és ezen ő jótéteménye még a' levegőben szabadon repdeső madarkákra is kiterjett, mellyek sokszor körül fogták őtet. 1788-ik esztendőben, igen kemény tél lévén, falusi jószágából Párisba ment, hogy a' szomszédtságában lakó szűkölködőket segíthesse. Egykor, midőn a' szegény madarkáknak eleséget szórt volna ki, egy veréb vállára szálván, végre kebelébe rejtette magát. A' nevezett dáma úgy gondolkozván, hogy ez az állatotska a' hideg miatt mivelte volna azt, de jobban megvizsgálván, látta, hogy a' nyakába egy kis vékony erszényke legyen fügve, mellyet felnyitván, abban egy kis papiroskát talált, mellyre a' vólt felírva, hogy szomszédtságában néhány betsületes emberek nagy szükségben éljenek, 's hozzá mint

nagy jóltévőhöz folyamodnak, és reménylik, hogy ha a' madarkákat táplálja, nékik is segítségére fog lenni. Helvétzius özvegye sokáig nem gondolkozott, hanem egy 600 liveres váltólevelkét zárván az erszénykébe, azt a' verébnyakába tette, melly azonnal elszállott. Néhány napok múlva ismét hozzá szálván azon veréb, arról való jelentést vitt magával, hogy Helvétius Asszonyág egy igen alkalmas mestert, 's annak számos familiáját az éhelhalástós mentette meg, és hogy a' leg közelebb leendő tavaszkor a' 600 livert vissza fogja fizetni, melly ígéretét híven bé is teljesítette.

Hogy a madarkák jóltévők és táplálók eránt nagy hívséggel viseltessenek, a' következő példából is ki tettik. — Ennekelőtte két vagy három esztendővel egy Tímár hólt meg itt a' Leopoldstadtban, a' ki életében felette gyönyörködven az éneklő madarkákban, igen sokat gyűjtött öszve, 's azokat mindenkor maga táplálta. Holta után azon kamarában tétetett le hólt teste, mellyben madarkáit tartotta. Látván egy kedves patsirtája urának hólt testét, mind addig dolgozott, míg kalitkájából testének megvérével is kiszabadúlt, meg hólt urának homlokára szállott, azt vérével meg festette, 's azon keservesen énekelgetett, semmit nem ett és nem ivott bújában, 's végtére maga is meg halván a' földre le esett.

A' múlt 1811-ik esztendőben az északi Amerikai Respublikában meg számláltatván a' lakosok, úgy találtatott, hogy azon szabad társaságnak népessége hét milliom, kétszáz harmincz ki-

lentz ezer lélekre megyen, a' kik közt mindazáltal kétszáz ezer Afrikai fekete emberek találattak, a' kik a' déli tartományokban a' dohány, nádméz, kaffé, riskása, 's több e' féle Amériikai terméseknek mívelésekben foglalatoskodnak. Ha meg fontollyuk, hogy 200 esztendeje még nintsen, hogy északi Amérikába Európai colonisták telepedtek le: valósággal tsudálkozni lehet azoknak illy sebesen lett meg-népesedéseken. Még 1783-ik esztendőben, a' midőn a' szövetség és Statuoknak másoktól való nem függéseket 10 esztendeig tartott hadakozás után Anglia megesmérni kéntelen vólt, harmadfél milliomnál többre nem ment azoknak népessége. A' tudós világ előtt esméretes Amériikai nagy Filozofus *Payne Tamás* azt jövendölte, hogy ha valaha a' déli Amériikai tartományok magokat szabadságba fogják hejheztetni, a' leszen Amerika Európához képpest, a' mi Európa eddig vólt Afrikához képpest.

Az az országos út, mellyet Horváth Országban Carlstadtól fogva Fiumeig készítettett a' Fr Kormányzók, a' Fels. Frantzia Császárné tiszteletére *Luisa útjának* neveztetett. — A' legutolsó számlálás szerént *Berlin* városában 7358 házak és 153000 polgári lakosok találtatnak, ezek közzé nem számlálván az ott fekvő katonaságot. Az odavaló új Universitásban tanuló ifjaknak tsaknem 500 ra megyen a' számok, a' kik közt sok külföldiek vannak; a' rendes és rendkívül való Professorok 50-en vannak, kik közzül ama híres Filozofus *Fichte*, Úr most a' Magnificus Rector.